

MASARYKOVA UNIVERZITA
MULTIKULTURNÍ SPOLEČNOST A DĚJEPISECTVÍ (HIA261)

Fiktivní projekt

AMERICKÝ SEN NAŠICH PŘEDKŮ

ANOTACE

Projekt se zaměřuje na osudy Čechoameričanů, kteří přicházeli během 1. poloviny 20. století do Chicaga. Tuto komunitu propojím s vybraným českým gymnáziem. Nejprve studentům přiblížím život Antonína Čermáka, poté uskutečním videokonferenci, kde budou vybraní hosté hovořit o životních příbězích svých předků. Na závěr studenti umělecky ztvární své představy o životě v USA ve 30. letech 20. století.

KLÍČOVÁ SLOVA

Antonín Čermák, Chicago, orální historie, the Oral History, Čechoameričan, Czech Americans

POPIS PROJEKTU

Život „za velkou louží“ lákal už naše předky a láká lidi dodnes. Svůj výzkum budu soustředit na město Chicago ležící ve státě Illinois, kam začali přicházet první emigranti z českých zemích už v 50. letech 19. století. Tehdejší Chicago bylo menší než dnes a jeho dynamický rozvoj si vyžadoval velký počet dělníků. Na přelomu století zde žilo už více než 100 000 českých emigrantů a stalo se tedy třetím největším českým městem po Praze a Vídni. Ve svém projektu se pokusím propojit komunitu Čechoameričanů žijících v Chicagu, jejichž předci se sem z různých důvodů přestěhovali, s vybraným českým gymnáziem. Nejprve studentům přiblížím život nejznámějšího Čechoameričana, který se zapsal do dějin tohoto města, starostu Chicaga v letech 1931 až 1933, Antonína Čermáka, poté uskutečním videokonferenci, kde budou vybraní hosté hovořit o životních příbězích svých předků, prostor zbyde i na dotazy od studentů a vyučujících, no a celý tento projekt zakončí tvůrčí práce samotných studentů, kteří se pokusí umělecky ztvárnit své představy o životě v USA ve 30. letech 20. století. Studenti se možná poprvé setkají s formou orální historie a jejich znalosti budou rozšířeny o dějiny každodennosti v 1. polovině 20. století v USA.

V Chicagu se nachází Generální konzulát České republiky, funguje zde české centrum a další organizace. Samotný konzulát každoročně pořádá akce ve spolupráci s místní školou T.G. Masaryka. Funguje zde Moravský spolek, který pořádá Moravský ples. Našli bychom zde i restauraci Klas, která je považována za nejstarší českou restauraci na území Spojených států. Česká menšina je v Chicagu stále široce zastoupena a všechny zmíněné spolky a organizace se snaží předávat český jazyk a kulturní vzorce dalším generacím, ať už vzděláváním v českých školách nebo pořádáním akcí s hosty z České republiky. Již zmíněná česká škola, která sídlí v západní části Chicaga v Brookfield, nenesla jméno prvního československého prezidenta T. G. Masaryka náhodně. Masaryk nejprve přednášel na Chicagské univerzitě, a poté se sem vrátil při návštěvě USA během první světové války. Přivítat ho 5. května 1918 údajně přijelo na 100-200 tisíc Čechů a Slováků. Později mu byla věnována socha Blanického rytíře od Albína Poláška stojící před Chicagskou univerzitou. Tímto bychom ani zdaleka nevyčerpali české stopy ve městě.

Chicago bylo v minulosti baštou českých přistěhovalců a doposud o něm dle mého názoru nebylo napsáno mnoho. Tomuto tématu bylo věnováno několik publikací, nicméně já se ve svém výzkumu chci věnovat orální historii pro období 30. let 20. století a zde stále vidím velký prostor. Vybrala jsem si třicátá léta, protože byla pro celosvětové dění velmi převratná. Na jejich počátku si svět procházel velkou hospodářskou krizí, Evropa se radikalizovala. I toto mohli být motivy, které některé Čechy vedly k odchodu z vlasti.

CÍL PROJEKTU

Při prvním setkání se studenty vybraného gymnázia stručně shrnu obecnou politickou situaci v Evropě a USA ve 30. letech 20. století, aby dostatečně porozuměli motivům lidí k odchodu z vlasti. Poté jim přiblížím osud významného politika, starosty Chicaga, Antonína Čermáka, který je v dějinách dle mého názoru neprávem opomíjen. Nejen, že vedl zajímavý život, během kterého se spřátelil s prezidentem Franklinem Delano Roosveltem, ale i jeho smrt rukama atentáčníka vypovídá o duchu doby, o náladách ve společnosti. Při dalším setkání uspořádám videokonferenci vybraných Čechoameričanů se studenty. Přednášející budou hovořit o důvodech svých předků nebo jich samotných k odchodu z Československa, o tom, jaké to bylo překonat více než 7000 km a začít život ve zcela jiném prostředí. Studenty budou jistě zajímat i zcela běžné záležitosti spojené s cestou, čím se přepravovali, na kolik taková cesta vyšla nebo jak zpočátku překonávali jazykovou bariéru. I proto volím formu orální historie, neboť na ty nejtriviálnější dotazy dokáží častokrát odpovědět jen lidé, kteří sami cestu absolvovali nebo jim o ní někdo vyprávěl. Poté bude prostor na dotazy a diskuzi. Cílem celého projektu je snaha přiblížit studentům dějiny poutavou formou, při které budou nuceni k zamyšlení a zároveň si budou prohlubovat své vědomosti získané při hodinách dějepisu. Jedná se o spojení tzv. velkých a malých dějin, dějin každodennosti, které jsou celosvětovým trendem. Celý projekt zakončí tvůrčí práce samotných studentů, kteří se pokusí umělecky ztvárnit své představy o životě v USA ve 30. letech 20. století, touto vizuální složkou jen dále prohloubíme jejich povědomí o tehdejší době a způsobu života. Celkově se tedy bude jednat o dvě setkání se studenty a jednu samostatnou aktivitu, při které už budou přítomni jen učitelé. Předpokládám, že sekundárním efektem tohoto projektu může být i propojení komunity se školou a možná spolupráce do budoucna, například s již zmíněnou školou T. G. Masaryka, jež sídlí v Chicagu. Pojítkem by byla osoba, se kterou budu v Chicagu navazovat spolupráci, jedná se o paní Irenu Čajkovou, Češku, která žije přes 20 let v USA a kromě toho, že na škole učí češtinu je aktivní i v několika českých spolcích a organizacích.

POUŽITÉ METODY

Na projektu bude použito několik výzkumných metod. Nejprve využiji metodu biografické analýzy, prostřednictvím analýzy života Antonína Čermáka se pokusím poznat širší kontexty jeho veřejného působení, osobního a rodinného života, abych tyto poznatky mohla předat studentům při prvním setkání. Při druhém setkání bude využita metoda orální historie, kdy budou vybraní narátoři popisovat běžné i

klíčové situace pro dané období. A během závěrečné diskuze využijeme i komparativní metodu, při které budou studenti srovnávat zmíněné historické procesy a jevy.

VÝSTUP PROJEKTU

Setkání a videokonference se studenty gymnázia, které mají prohloubit jejich znalosti a vzbudit zájem o historii. Dále prezentace průběhu a výsledků tohoto projektu v lokálním tisku, aby s ním byla seznámena i širší veřejnost.

STRUČNÝ ROZVRH PRÁCE

Celý projekt by měl být vytvářen po dobu dvou měsíců. Během této doby zkontaktuji vybrané gymnázium a zástupkyni českého centra v Chicagu, absolvuji studijní a pracovní pobyt v USA, celý projekt přenesu na papír a poté ho i uskutečním.

Únor 2019:

Zkontaktování ředitele Gymnázia a SOŠ ve Vyškově.

Setkání s ředitelem, podrobné seznámení s průběhem projektu a jeho cíli. Určení skupiny studentů, se kterými se uskuteční. Setkání s učiteli dějepisu, případně i anglického jazyka, se kterými budu spolupracovat.

Zkontaktování paní Ireny Čajkové, učitelky českého jazyka na škole T. G. Masaryka v Chicagu a členky českých spolků ve městě. Předběžná rozprava o možných pamětnících a zjištění jejich časových možností.

Namyslet si okruhy a otázky, na které se budu narátorů při rozhovoru ptát.

Zkontaktování krajského archivu, objednání archiválií na konkrétní datum. Nastudování dosud sepsané literatury na dané téma.

Nákup letenek a ubytování v Chicagu. Cena zpátečních letenek mezi Prahou a Chicagem s přestupem ve Frankfurtu nad Mohanem se společností Lufthansa vychází na 15 tisíc korun. Ubytování na 14 dní v hotelu Freehand Chicago vychází na 9 tisíc korun.

Březen 2019:

Čtrnáctidenní pobyt v USA, během kterého strávím tři dny bádáním v místním archivu po stopách Antonína Čermáka. Dále se setkám se zástupci českého centra, navštívím místní českou školu a setkám se s pamětníky, od nichž se bude celý projekt odvíjet. Vyslechnu a zaznamenám si jejich příběhy a vysvětlím jim, na co konkrétně bych chtěla, aby se během videokonference zaměřili. Domluví s nimi pevné datum a čas videokonference.

Po návratu přenesu celý projekt na papír a podrobně s ním seznámím ředitele gymnázia a určené kantory. Ověřím funkčnost techniky ve škole, aby vše proběhlo bez komplikací.

BIBLIOGRAFIE

BUBENÍČEK, Rudolf: *Dějiny Čechů v Chicagu*. Chicago 1939.

DRNEC, Gustav: *Antonín J. Čermák*. Praha 1948.

DUBOVICKÝ, Ivan: *Češi v Americe*. České vystěhovalectví do Ameriky a česko-americké vztahy v průběhu pěti staletí. Praha 2003.

KŘÍŽ, Jaroslav – KŘÍŽOVÁ, Lenka: *Střípky z českého Chicaga*. Edice dokumentů k dějinám Čechů v americkém Chicagu v letech 1848-1918. Praha 2017.

NEKOLA, Martin: *České Chicago*. Praha 2017.

PERKNER, Stanislav: *Čechoamerický příběh*. Tak (nějak) to tenkrát bylo. Nové Strašecí 2017.

TOMEŠ, Josef a kol.: *Český biografický slovník XX. století*. I. díl. A-J. Litomyšl 1999, s. 634.

VOŠAHLÍKOVÁ, Pavla a kol.: *Biografický slovník českých zemí*. 10. sešit. Č-Čerma. Praha 2008, s. 503-606.

Slavné dny. Den atentátu na Antonína Čermáka (15. únor 1933). Dostupné na:

<https://www.stream.cz/slavedny/10009288-den-atentatu-na-antonina-cermaka-15-unor>

(Stahováno: říjen 2018).

Vzpomínka na Antonína Čermáka – starostu Chicaga. Dostupné na:

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/213411000100509>

(Stahováno: říjen 2018).